

Kitajske vezenine v Goričanah

Sedanja razstava raznovrstnih in izvirnih kitajskih vezenin iz najnovejše preteklosti te dežele v muzeju Goričane pomeni začetek aktivnega sodelovanja Slovenskega etnografskega muzeja s kitajskimi muzeji. To sodelovanje in posredovanje izredno bogate stare in nove kitajske kulture nam bo še bolj približalo še pred nekaj leti neznano Kitajsko.

Pri otvoritvi razstave »Kitajske vezenine« v Goričanah so bili prisotni tudi predstavniki kitajskega veleposlaništva v Beogradu.

Pred dvema leti sem občudoval v Hangchou in Wusihu celotni proces proizvodnje svile od gojitve sviloprejk do strojno vezenih čudovitih slik za stenska pregrinjala, brokat ali ročno vezene umetnine iz volnenih niti v Shanghaiu, da ne govorim o starih vezeninah po kitajskih muzejih. Sedanja razstava v Goričanah, ki obsega 64 ročno in strojno vezenih slik, pregrinjaj, namiznih prtov, blazin in oblačil v svili in gobelinov iz volnenih niti, izdelanih od 1965 do 1979 leta v različnih krajih Kitajske, je name, pa tudi na vse številne obiskovalce naredila močan vtis. Kar človeka presune je to, da je ta že tri tisoč let stara umetnost še vedno prisotna pri slehernem Kitajcu. Če primerjamo stari Kitajski vez ali današnji, ugotavljamo, da se je tehnika veza posodobila in da išče današnja kitajska vezenina nove izrazne možnosti in sodobne motive, ujete v današnji čas, čeprav je skoraj nespremenjena romantična kitajska pokrajina in izredno bogata zgodovina tega ljudstva v vezeninah še najraje prisotna. In ta nekaj tisoč let stara zgodovina Kitajske se prepleta z iznajdbo svile in uporabo svilenih niti. Obstaja tudi toliko let stara legenda o nastanku kulture svile. Baje je tri tisoč let pred našo dobo živela cesarica, ki je začela gojiti sviloprejke in naučila svoje ljudstvo, kako se prede in tke svilo in kako je mogoče izdelovati iz svilenih niti oblačila. V Pekingju še danes obstaja svetišče, ki je posvečeno spominu te cesarice in kjer so stoletja dolgo darovali murvine liste na njen oltar in prosili božanstvo za varstvo pri gojenju sviloprejk.

Ze v času dinastije Chou so svilo izdelovale ženske. Raziskovalci so našli v grobovih Shang svilene niti in ko so odkrili nekoliko kasnije izdelke iz žada, so na njih ugotovili like sviloprejke. Za časa dinastije Shang so našli oblačila, vrvi in zastavice tkane iz svile in konoplje. V tem času so Katajci nosili krojena oblačila z rokavi in majhne gumbce na njih za zapenjanje. V času dinastije Han so na Kitajskem še vedno tkali izredno dragocene tkanine in jih tudi izvažali. Vzorcni na teh tkaninah so se razširili po vsem Bližnjem vzhodu, saj so jih raziskovalci našli na ohranjenih predmetih celo v starih egipčanskih grobovih. Ugotovljeno je bilo, da je

Kitajska prva začela krasiti tkano svilo. Znan je brokat iz časa cesarja Ming, iz dinastije Wei, ki je daroval japonski cesarici pet zvitkov brokata z vtkanim zmajem na temnordeči podlagi. V času dinastije Tang je tekstilna umetnost dosegla svoj največji razvoj. V tem času so mnogi umetniki ustvarili čudovite vzorce za tkanine, vezenine in preproge. Ti vzorci so postali celo osnova za krašenje drugih umetniških predmetov, na primer ko so krasili porcelan Ming ali bronaste izdelke. O dovršeni umetnosti vezenja oblačil in drugih tkanin na Kitajskem je mogoče trditi, da se je že razvila resnično pred 3000 leti. Ohranjena vezena ženska oblačila, ki so izkopana iz groba Mawangdui, datirajo 2100 let nazaj. Prav te vezenine izpričujejo visoko raven te umetnosti tistega časa. V naslednjih stoletjih je dobivala umetnost vezenja vedno večjo priljubljenost tudi med kitajskim ljudstvom. Razvijale so se tudi bolj in bolj zamotane tehnike vezenja. Mnogobarvnim svilenim nitim so že v preteklosti dodajali tudi zlate in srebrne niti, ki so bile pri vezenju ceremonialnih in drugih dragocenih oblačil najpomembnejši material.

Pričujoča razstava, ki je na poti po evropskih muzejih, je prišla v Goričanski muzej v okviru programa kulturno prosvetnega sodelovanja med LR Kitajsko in Jugoslavijo.

Mario L. Vilhar
Foto: F. Rozman

OBVESTILO

Svet KS Edvard Kardelj Smartno-Tacen obvešča vse lastnike grobov na pokopališču v Smartnem, da je v veljavi nova cena, in sicer za enojen grob 1.200 din, za dvojni pa 2.400 dinarjev in sicer za dobo 10 let. Možno je tudi plačilo za obdobje petih let (torej polovična cena). Socialno ogroženi krajani pa imajo možnost, da za morebitno delno oprostitev plačila naslovijo prošnjo na svet KS Edvarda Kardelja.

Svet KS hkrati objavlja tudi prosto delovno mesto za pokopališkega delavca. Prijave oziroma informacije so na voljo v tajništvu KS Edvard Kardelj, Tacen 3.

*Iz dnevnika
malega
Šiškat-ja*

Seveda

Zadnje čase se veliko govori o veliki pridobitvi naše družbe, ki se ji pravi svobodno oblikovanje cen. Celo v Javni tribuni je zadnjič v uvodniku neki tip zapisal, da je to dobra pogruntavščina, vendar se je izkazalo, da je omenjeni tovariš (kakor tudi precejšnje število drugih, ki so sestavljali tozadevni ukrep) dokaj naiven.

Torej, da se konkretiziram, naš ata je pred enim letom naročil katrco in je še sedaj nima. Med tem je naša žlahta že sestavila spisek, koga bomo vse peljali na izlete: stara mama hoče na Brezje, teta na Reko, stric bi se pa že kam peljal (po potrebi pač). Najneprijetnejši je prav ta stric, kajti denarja ima kot pečka, pa vendarle ne kupi avtomobila, ker meni, da ga sploh ne potrebuje. Seveda ne, ko pa ima takšne loleke v žlahti, ki ga prevajajo naokoli do mile viže...

Torej, ata je naročil katrco. Potem so se pojavile vesti, da se bo omenjena škaltla podražila in je šel naš skrbnik v veliko akcijo ter zbral ustrezne denarje, tako da smo z zapuščanjem zrlji v avtomobilsko prihodnost. Katre pa še ni bilo od nikoder. Ob nedeljah smo jo hodili gledat (saj nismo vedeli, katera je naša, ampak vsaj videli smo jih) v Novo mesto, kjer so jih imeli 16 hektarjev. Rasle so na polju, v blatu in dežju. Saj bi pokrili našo, če bi vedeli, katera je, zaščitili bi jo, da ne bi revica rjavela. Toda kaj, če jih je bilo na tisoče in prav vsaka bi bila lahko tista prava, ki smo jo plačali mi...

Nato je nastopil tisti veseli dan, ko so avtomobiljem odklenili »lisice« in so lahko storili, kar so hoteli storiti. Ata je dobil vljudno pismo, naj doplača pet milijonov, pa bosta katra in mir v hiši...

Posodila je teta Mery iz Amerike, posodil je stric Maks in še je bilo premalo, tako da je kar dolgo trajalo, predno smo dobili tisto koreto pred hišo. To je bilo pa tudi vse.

Vse? Jasno. Kaj se bo človek morda vozil z avtomobilom, ki stane toliko milijonov? Katra lepo stoji v garaži, vsake dva dni jo ata obriše z mehko krpo, preveri nivo olja in nato z vso močjo brncne v gumo (to bo verjetno od jeze). Enkrat smo se peljali na Vič, pa sem moral vsakokrat steči pogledat naprej po cesti (zlasti na ovinkih), če gre kakšen avto naspoti, da je ata katro lepo parkiral ob cesti, dokler ni nevarnost minila. Kaj si neki mislite? Kdo pa naj tvega s tolikimi milijoni po teh nevarnih cestah, polnih nepreračunljivih divjakov...

Sicer je pa katra še dokaj poceni avto. Če ceno preračunaš na kilogram žive teže, je skoraj cenejša od teletine. In pri tem katro navsezadnje imamo, teletine pa že od lanskega oktobra v domačih krožnikih še nismo videli. V mesnicah jo sicer vsake toliko časa dobijo, vendar je še ne dajejo na kredit in naj torej pri računanju porabe teletine na našo družino nikar ne računajo...

Srečko

tribuna 7